

[2023] 2 एस. सी. आर. 682

प्रदीप कुमार

विरुद्ध

छत्तीसगढ़ राज्य

(2018 चा फौजदारी अपील क्रमांक 1304)

मार्च 16, 2023

(बी. आर. गवई आणि संजय करोल., न्यायमूर्ती)

दंड संहिता १८६० - कलम ३०२, ३४, २०१ - कनिष्ठ न्यायालयाने दोन आरोपींना (अपीलकर्त्यासह) खुनाच्या गुन्ह्यासाठी दोषी ठरवले - अभियोजन खटला तीन परिस्थितींवर अवलंबून होता (अ) अपीलकर्त्याचा कथित कबुलीजबाब; (ब) अपीलकर्ता आणि मृत यांच्यातील पूर्ववैमनस्य; आणि (क) अपीलकर्त्याकडून साहित्य ाची वसुली - उच्च न्यायालयाने अपीलकर्त्याची शिक्षा कायम ठेवली आणि सहआरोपींची निर्दोष मुक्तता केली - अपीलावर असे म्हटले: पीडब्ल्यू -12 (मृताचा मुलगा) आणि पीडब्ल्यू -13 (सह-ग्रामस्थ) यांच्या साक्षीने मृत आणि आरोपी यांच्यात तणाव होता,

जो गुन्हा करण्याचा हेतू होता - साहित्य म्हणजेच चाव्या आणि पैसे जप्त करणे, आरोपीच्या कबुलीजबाबाशिवाय कोणतेही स्वतंत्र पुरावे नाहीत, जे रेकॉर्डवर देखील सिद्ध झालेले नाहीत - शिवाय, अपीलकर्त्याच्या न्यायबाह्य कबुलीजबाबाला पुरावा कायदा, 1872 च्या कलम 27 चा फटका बसण्याव्यतिरिक्त, पीडब्ल्यू -1 आणि पीडब्ल्यू -7 ने त्याचे समर्थन केले नाही, जे स्पष्ट आहे की, ते स्वतः संशयित होते, जर साक्षीदार स्वतः संशयित असेल तर त्याची साक्ष विश्वासाह आणि विश्वासाह म्हणता येणार नाही - स्टार साक्षीदार पीडब्ल्यू-19-तपास अधिकाऱ्याची साक्ष कोणत्याही विश्वासास अयोग्य आणि म्हणूनच अविश्वसनीय असल्याचे आढळले - सरकारी पक्षाच्या इतर साक्षीदारांची साक्ष अविश्वसनीय आढळली - परिस्थितीची साखळी पूर्णपणे स्थापित झाली नाही किंवा एकट्या आरोपीचा दोष, गुन्हा सिद्ध होण्यापलीकडे, वाजवी संशयापलीकडे खूपच कमी - खालील दोन्ही न्यायालयांनी अपीलकर्त्याच्या गुन्हाचा अंदाज पुराव्यांच्या अयोग्य आणि अपूर्ण मूल्यांकनावर आधारित आहे ज्यामुळे न्यायाची खिल्ली उडविली गेली आहे - उच्च न्यायालय आणि कनिष्ठ न्यायालयाचा निर्णय रद्द - अपीलकर्ता निर्दोष मुक्त - पुरावा अधिनियम, 1872 - पृ.27.

अपील मंजूर करताना न्यायालयाने

होल्ड: 1. कमीतकमी सांगायचे तर आक्षेपार्ह निर्णय अपूर्ण आहे. खालील दोन्ही न्यायालयांनी अपीलकर्ता-आरोपीच्या अपराधाचा अंदाज पुराव्याच्या अयोग्य आणि अपूर्ण मूल्यांकनावर आधारित आहे, ज्याचा परिणाम या न्यायालयाच्या विचारपूर्वक दृष्टिकोनातून न्यायाचा उपहास झाला आहे.

[परिच्छेद 10] [688-एफ-जी]

2. जेव्हा हे न्यायालय मृत व्यक्तीच्या पीडब्ल्यू-12 मुलाच्या साक्षीकडे आले, तेव्हा ते स्पष्टपणे म्हणतात की. "नंतर पोलीस कर्मचाऱ्यांनी मला सांगितले की आरोपींनी माझ्या वडिलांची हत्या केल्यानंतर त्यांना फेकून दिले आहे". आता हे त्याच्या आजोबांची (पीडब्ल्यू-10) साक्ष पूर्णपणे नाकारते. त्याच परिणामांसाठी, पी. डब्ल्यू.-13 ची साक्ष आहे जी फक्त असे जोडते. "नंतर मला समजले की पीडितेची हत्या करण्यात आली आहे. मी गावकऱ्यांकडून ऐकले. लक्षणीय बाब म्हणजे, अपीलकर्त्याने मृत व्यक्तीची हत्या केल्याची माहिती तिच्या पतीने (पीडब्ल्यू-7) तिला दिली नव्हती, असे तिचे विधान तिच्या आधीच्या जबाबात नोंदवले गेले नाही, ज्याचा तिला सामना करावा लागला होता. पण सर्वात महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे तिचा पती स्वतः संशयित होता आणि ती ते बरोबर असल्याचे कबूल करते, "की पोलीस कर्मचाऱ्यांनी माझ्या पतीला मृताच्या हत्येच्या संदर्भात चौकशीसाठी नेले. पोलीस

कर्मचाऱ्यांनी माझ्या पतीला एका दिवसासाठी ठेवले. "मृत व्यक्ती आणि आरोपी यांच्यात तणाव होता, जो गुन्हा करण्याचा हेतू होता, म्हणजेच आरोपी आणि मृत व्यक्ती यांच्यात तणाव होता, ही एक परिस्थिती नाकारते. पक्षांदरम्यान दुकानाच्या वापराचा मुद्दा. [परिच्छेद 19] [690-G-H; 691-A-C]

3. या न्यायालयाने पुढील परिस्थितीच्या संदर्भात, म्हणजे चावी आणि पैसा जप्ती, लक्षात घेतले की आरोपीच्या कबुलीजबाब निवेदनाशिवाय कोणतेही स्वतंत्र पुष्टीकरण केलेले साहित्य नाही, जे देखील नोंदीत सिद्ध झालेले नाही. अन्यथा, चाव्या, चलनी नोटा आणि रक्ताने माखलेले कपडे रासायनिक विश्लेषणासाठी पाठवण्यात आले नव्हते. अपीलकर्त्याच्या कथित रक्ताने माखलेल्या कपड्यांची एफ. एस. एल. अहवालाची केवळ एक अप्रदर्शित प्रत आहे जी कोणीही सिद्ध केलेली नाही. तसेच, आरोपींनी दुकानाच्या चाव्या स्वतःकडे ठेवल्या होत्या हे सांगण्यासाठी कोणीही पुढे आलेले नाही, कारण शेवटी, हे दुकान आरोपींचे होते असे फिर्यादीचे म्हणणे नाही. [परिच्छेद 20] [691-सी-ई]

4. पुराव्याचा आधार, म्हणजे अपीलकर्त्याचे अतिरिक्त न्यायिक कबुलीजबाब, भारतीय पुरावा कायदा, 1872 च्या कलम 27 द्वारे फटका

बसण्याव्यतिरिक्त, या न्यायालयाला असे वाटते की पी. डब्ल्यू.-1 आणि पी. डब्ल्यू.-7 यांनी त्याचे समर्थन केले नाही, जे स्वतः एक संशयित होते. तो हे मान्य करतो. "निरीक्षकाने मला आणि मृतदेह ठेवलेल्या ठिकाणी असलेल्या काही गावकऱ्यांना ताब्यात घेतले होते असे म्हणणे योग्य आहे". आणि. "आरोपी-अपीलकर्त्याने दिलेले विधान मी 4 वाजण्यापूर्वी इतर कोणत्याही व्यक्तीला उघड केले नाही असे म्हणणे योग्य आहे". त्याच्या पत्नीने (पीडब्ल्यू-13) या विधानाचे समर्थन केल्याचे आम्हाला आधीच लक्षात आले आहे. आता, जर हा साक्षीदार स्वतः संशयित असेल, तर त्याची साक्ष निर्दोष किंवा दोषमुक्त असल्याचे म्हटले जाऊ शकत नाही. या न्यायालयाच्या विचारानुसार हा साक्षीदार विश्वासाह आणि विश्वासाह असल्याचे म्हटले जाऊ शकत नाही. [परिच्छेद 21] [691-ई-जी; 692-बी)

5. तपास अधिकारी, (पीडब्ल्यू-19) असलेल्या फिर्यादीच्या तारांकित साक्षीदाराशी व्यवहार करताना, या न्यायालयाला त्याची साक्ष कोणत्याही विश्वासाहतेसाठी पूर्णपणे अपात्र वाटते: अविश्वसनीय; आणि साक्षीदार अविश्वसनीय आहे. मृत व्यक्ती आणि आरोपी यांच्यातील कोणत्याही पूर्वीच्या वैमनस्याबद्दल त्याने पीडब्ल्यू-10 किंवा पीडब्ल्यू-7 चे निवेदन नोंदवले नाही या कारणास्तव आम्ही असे म्हणतो. गुन्ह्याच्या उत्पत्तीशी संबंधित पुरावे

त्याने गोळा केले नाहीत. 3.10.2023 वर आरोपी-अपीलकर्त्याला अटक करण्यामागचे कारणही तो सांगत नाही. असे असले तरी, त्यांनी साक्षीदारांची चौकशी केली नाही, ज्यांनी या न्यायालयाच्या विचारपूर्वक दृष्टिकोनातून, कदाचित घटनेच्या वास्तविक घटनेबद्दल काही प्रकाश टाकला असेल. तो कबूल करतो की काही सहकारी गावकऱ्यांची घरे गुन्हेगारीच्या ठिकाणापासून फक्त 30 ते 70 मीटर अंतरावर आहेत. तरीही, त्यांनी त्यापैकी कोणाचीही तपासणी केली नाही. असे का? कोणतेही स्पष्टीकरण पुढे येत नाही. महत्वाचे म्हणजे, तो कबूल करतो की, "तपासात कोणताही थेट पुरावा नसल्याचा निष्कर्ष निघाला" जो गुन्हाची वेळ आणि पद्धत दर्शवितो. आरोपींकडून जप्त केलेल्या चाव्या संबंध काही कागदपत्रे तयार केल्याची कबुली तो देतो, मात्र त्याच्या दिनचर्येत अशी कोणतीही वस्तुस्थिती नोंदवली जात नाही. खरे तर, त्यांनी तयार केलेल्या पंचनाम्यात अशी वस्तुस्थिती नोंदवलेली आढळत नाही. तपास अधिकाऱ्याने (पीडब्लू-19) सहआरोपीच्या गुन्ह्यावर पोहोचण्याचा आधार त्याच्या जबाबात नाही. खरे तर, त्याने कोणत्याही गुन्ह्याचा सहआरोपी असल्याचा संशयही व्यक्त केला नाही. तपास अधिकाऱ्यासाठी (पीडब्लू-19) अपीलकर्त्याला गुन्हा केल्याबद्दल

अटक करण्याचा एकमेव आधार म्हणजे त्याची अतिरिक्त न्यायालयीन कबुलीजबाब (उदा. पी. 11)

ते किराणा दुकानाचे ठिकाण असो; आरोपी आणि मृत व्यक्ती यांच्यात सध्याचा तणाव; डोडकी नाल्याजवळ मृत व्यक्तीचा मृतदेह सापडणे; ही सर्व तथ्ये पोलिसांना आधीपासून माहित होती आणि पैसा आणि की चेनच्या जप्तातीबत आम्ही आधीच चर्चा केली आहे. [परिच्छेद 22] [692-सी-एच; 693-ए-बी]

6. सध्याच्या प्रकरणात, सध्याची परिस्थिती, एकत्रितपणे पाहिल्यास, निर्णायकपणे केवळ एकच गृहीतक स्थापित होत नाही, की तो आरोपी-अपीलकर्त्याचा दोष आहे. जोपर्यंत त्याचा गुन्हा त्याच्या विरोधातील सर्व वाजवी शंकांच्या पलीकडे सिद्ध होत नाही तोपर्यंत निर्दोषतेची धारणा आरोपीच्या बाजूने राहते. [बाबू विरुद्ध राज्य केरळ, (2010) 9 एस. सी. सी. 189]. आपल्या कायद्याच्या जाळ्यातून चालणारी वाजवी संशयाच्या पलीकडे असलेली प्रेमळ तत्त्वे किंवा पुराव्याचे सोनेरी धागे खालच्या न्यायालयांनी केलेल्या विकृतीच्या मार्गाने ताणले जाऊ नयेत. सध्याच्या प्रकरणात, या न्यायालयाला परिस्थितीची साखळी पूर्णपणे स्थापित झालेली आढळत नाही किंवा केवळ आरोपीचा दोष सिद्ध करण्यासाठी केलेला गुन्हा,

वाजवी संशयाच्या पलीकडे नाही. [परिच्छेद 25,26] [693-एफ-एच;
694-ए]

शिवाजी साहेबराव बोबडे आणि आणखी एक विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य,
(1973) 2 एस. सी. सी. 793: [1974] 1 एस. सी. आर. 489; हरि
चरण कुर्मी विरुद्ध बिहार राज्य, ए. आय. आर. 1964 एस. सी.
1184: [1964] एस. सी. आर. 623; सुजीत विश्वास विरुद्ध आसाम
राज्य, (2013) 12 एस. सी. सी. 406: [2013] 3 एस. सी. आर.
830; हनुमंत गोविंद नारगुंडकर विरुद्ध एम. पी. राज्य. ए. आय.
आर. 1952 एस. सी. 343: [1952] एस. सी. आर. 1091; राज्य
विरुद्ध महेंद्र सिंग दहिया, (2011) 3 एस. सी. सी. 109: [2011] 1
एस. सी. आर. 1104; सहदेवन विरुद्ध टी. एन. राज्य. , (2012) 6
एस. सी. सी. 403: [2012] 4 एस. सी. आर. 366; काली राम
विरुद्ध एच. पी. राज्य. (1973) 2 एस. सी. सी. 808: [1974] 1
एस. सी. सी. 722; बाबू विरुद्ध राज्य केरळ, (2010) 9 एस. सी.
सी. 189: [2010] 9 एस. सी. आर. 1039; शरद बर्डहिचंद सारडा
विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य, (1984) 4 एस. सी. सी. 116: [1985] 1 एस.
सी. आर. 88; रामफुपाला रेड्डी विरुद्ध आंध्र प्रदेश राज्य, (1970) 3

एस. सी. सी. 474; बालक राम विरुद्ध उत्तर प्रदेश राज्य. , (1975)
3 एस. सी. सी. 219: [1975] 1 एस. सी. आर. 753; भोगिनभाई
हिरजिभाई विरुद्ध गुजरात राज्य, (1983) 3 एस. सी. सी. 217:
[1983] 3 एस. सी. आर. 280-संदर्भित.

केस लॉ संदर्भ

[1974] 1 एस.सी.आर 489	संदर्भित	परिच्छेद 6
[1964] एस.सी.आर 623	संदर्भित	परिच्छेद 7
[2013] 3 एससीआर 830	संदर्भित	परिच्छेद 9
[1952] एससीआर 1091	संदर्भित	परिच्छेद 9
[2011] 1 एससीआर 1104	संदर्भित	परिच्छेद 9
[2012] 4 एससीआर 366	संदर्भित	परिच्छेद 12
[1974] 1 एससीआर 722	संदर्भित	परिच्छेद 24
[2010] 9 एससीआर 1039	संदर्भित	परिच्छेद 25
[1985] 1 एससीआर 88	संदर्भित	परिच्छेद 26

[1975] 1 एससीआर 753 संदर्भित परिच्छेद 27

[1983] 3 एससीआर 280 संदर्भित परिच्छेद 27

फौजदारी अपील अधिकारिता : 2018 चा फौजदारी अपील क्रमांक 1304.

बिलासपूर येथील छत्तीसगड उच्च न्यायालयाच्या 2004 च्या सी. आर. ए.

क्रमांक 940 मधील 21.07.2017 तारखेच्या निकाल आणि आदेशावरून.

राहुल कौशिक, सुधीर कुलश्रेष्ठ, समीर कुलश्रेष्ठ, अपीलकर्त्यांचे वकील.

गौतम नारायण, सुश्री अस्मितासिंह, प्रतिवादीचे वकील.

न्यायालयाचा निर्णय संजय करोल, न्या. यांनी दिला

1. ०१ आक्टोबर २००३ रोजी, धौरपूर जिल्ह्याच्या पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत येणाऱ्या चितरपूर गावातील रहिवासी उमेश चौधरी याची आरोपी प्रदीप कुमारने (2004 च्या सी. आर. ए. मधील अपीलकर्ता क्रमांक 2) छत्तीसगड उच्च न्यायालय, बिलासपूर आणि भैंसालियास नंदलाल (याच याचिकेत उच्च न्यायालयासमोर अपीलकर्ता क्रमांक 1) यांच्यासमोर कथितपणे हत्या केली होती, ज्याच्या संबंध धौरपूर पोलीस ठाण्यात एफ. आय. आर. क्.१२६/०३ (एक्स. पी.-6) नोंदवण्यात आला होता.

2. दिनांक ०२ आक्टोबर २००३ रोजी, तपास अधिकारी, आय. तिर्की (पीडब्लू-19) यांनी तपास सुरु केला आणि घटनेच्या ठिकाणाची पडताळणी केल्यानंतर मृतदेह शवविच्छेदनासाठी पाठवला जो डॉ. कमलेश कुमार (पीडब्लू-14) त्यांच्या अहवालाच्या संदर्भात (Ex.P-10). तपासात असे उघड झाले की, अपीलकर्ता मृत व्यक्तीविरुद्ध जो वैमनस्य बाळगून होता, त्यामुळे हा गुन्हा करण्यात आला. चितरपूर गावातील मृत व्यक्तीच्या ताब्यात असलेले दुकान वापरण्याची त्या व्यक्तीची इच्छा हा यामागचा हेतू होता.

3. रामकृपाल सोनी (पीडब्ल्यू-1) आणि गोपाल यादव (पीडब्ल्यू-7) यांच्या उपस्थितीत आरोपी प्रदीप कुमारने दिलेल्या अतिरिक्त न्यायालयीन कबुलीजबाबावर (आयडी1), मृताचे वडील गजधर चौधरी (पीडब्ल्यू-10), सह-गावकरी सिरोध (पीडब्ल्यू-6), राधिका (पीडब्ल्यू-13) यांची पत्नी (पीडब्ल्यू-7) यांच्या जबाबांच्या आधारे कनिष्ठ नायायालाने, सर्व पक्षांमधील पूर्व वैमनस्य/तणावाची वस्तुस्थिती सिद्ध केली; आणि त्यात भर म्हणून पोलसांनी मृत व्यक्तीच्या दुकानाच्या चाव्या आणि त्याच्या रक्कम रुपये ३०० च्या चलनी नोटा-अपीलकर्त्याच्या ताब्यातून जप्त केल्या. न्यायालयाने दोन्ही आरोपींना आय. पी. सी. कलम 302/34 आणि 201/34 अंतर्गत दंडनीय गुन्ह्यांच्या संबंध दोषी ठरवले आणि त्यांना कलम 302/34 अंतर्गत गुन्ह्याच्या

संबंध जन्मठेपेची शिक्षा आणि Rs.500 दंड भरण्याची शिक्षा सुनावली तसेच भा.द.वी. कलम 201 अंतर्गत दंडनीय गुन्ह्याच्या संबंध सात वर्षे तुरुंगवास आणि Rs.500 दंड ठोठावला.

४. कनिष्ठ न्यायालाने पीडब्लू-1 आणि पीडब्लू-7 या दोघांची साक्ष (पीडब्लू-1 फिर्यादीला पाठिंबा देत नसतानाही) विश्वासाह आढळली आणि फिर्यादी पक्षाने आरोपी प्रदीप कुमारने तपास अधिकाऱ्यासमोर (पीडब्लू-19) आपला गुन्हा कबूल केल्याची वस्तुस्थिती सिद्ध केली. फिर्यादी पक्षाने स्थापन केलेल्या खटल्याच्या समर्थनार्थ घटनांची साखळी म्हणून, निवेदनाच्या प्रकटीकरणाच्या परिणामी जप्त केलेल्या वस्तूंची जप्ती हा एक अतिरिक्त दुवा असल्याचेही विद्वान न्यायालयाला अढळले.

5. तथापि, दोन्ही आरोपींनी दाखल केलेल्या याचिकेत, उच्च न्यायालयाने सर्व गुन्ह्यांच्या संबंध आरोपी प्रदीप कुमारची शिक्षा आणि त्याखालील शिक्षेच्या अटी कायम ठेवल्या, परंतु आरोपी भैसा ऊर्फ नंदलाल याची सर्व आरोपांमधून निर्दोष मुक्तता केली.

6. त्यामुळे, अपीलकर्ता-आरोपी प्रदीप कुमारने दाखल केलेली सध्याची याचिका. लक्षणीय बाब म्हणजे, आरोपींचा दोष फिर्यादी पक्षाने वाजवी संशयाच्या पलीकडे सिद्ध केला आहे, असा निष्कर्ष खाली दिलेल्या

कोणत्याही न्यायालयाने दिलेला नाही. संशय, तो कितीही गंभीर किंवा संभाव्य असला तरी, आरोपींचा दोष वाजवी संशयाच्या पलीकडे स्थापित करण्यासाठी, तो परिस्थितीजन्य असो किंवा थेट स्वरूपाचा असो, पुराव्याची जागा घेऊ शकत नाही, ज्याची जबाबदारी, प्रथमदर्शनी, फिर्यादीने फेटाळली पाहिजे. "असू शकते" आणि दरम्यानचे अंतर "असणे आवश्यक आहे" हे बरेच मोठे आहे आणि ते अस्पष्ट अंदाजांना ठोस निष्कर्षापासून विभाजित करते. [शिवाजीराव बोबडे आणि आणखी एक विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य, (1973) 2 एस. सी. सी. 793.]

7. उच्च न्यायालयाने, हरि चरण कुर्मी विरुद्ध बिहार राज्य, ए. आय. आर. 1964 एस. सी. 1184 या खटल्यात सर्वोच्च न्यायालयाने मांडलेल्या कायद्याच्या तत्वांवर अवलंबून राहून, सहआरोपीची कबुलीजबाब हे आक्षेपार्ह स्वरूपाचे असल्याने आरोपींविरुद्ध त्याचा वापर केला जाऊ शकत नाही, असा निष्कर्ष नोंदवून त्या अनुषंगाने , भैंसा ऊर्फ नंदलाल याची निर्दोष मुक्तता केली.

8. तथापि, जोपर्यंत आरोपी प्रदीप कुमारचा संबंध आहे तोपर्यंत न्यायालयाला (पीडब्लू-1) आणि (पीडब्लू-7) यांची साक्ष आत्मविश्वासाने पूर्णपणे प्रेरणादायी असल्याचे आढळले आणि साक्षीदार 'स्वतंत्र आणि

निःस्वार्थ' असल्याने, 'पुरावे तयार करण्याचे' कोणतेही कारण नसल्यामुळे, आरोपीला 'खोटे' फसवले. पुढे, उच्च न्यायालयाने असे म्हटले की, प्रदीप कुमारने (अपीलकर्ता क्रमांक 2) या साक्षीदारांसमोर केलेली न्यायालयाबाह्य कबुलीजबाब 'अनैच्छिक' किंवा 'कोणत्याही जबरदस्तीमुळे', 'प्रलोभन', 'वचन' किंवा 'अनुकूलतेमुळे' केली गेली होती हे दाखवणे बचाव पक्षास शक्य झाले नाही. अतिरिक्त न्यायालयीन कबुलीजबाबाच्या मुद्द्यावर पीडब्लू-1 आणि पीडब्लू-7 च्या साक्षीवर अविश्वास ठेवण्याचे कोणतेही कारण नाही, असेही खालच्या न्यायालयाने म्हटले आहे.

9. संभाव्यतेचे प्राधान्य या तत्त्वांवरून आरोपीला दोषी ठरवले जाऊ शकत नाही. कोणत्याही परिस्थितीत न्यायाचा अपव्यय टाळणे आणि आरोपीला काही शंका असल्यास त्याचा लाभ देणे हे या न्यायालयाचे कर्तव्य आहे. [सुजीत बिस्वास विरुद्ध आसाम राज्य, (2013) 12 एस. सी. सी. 406, हनुमंत गोविंद नरगुंडकर विरुद्ध एम. पी. राज्य. (ए. आय. आर. 1952 एस. सी. 343) आणि राज्य वि. महेंद्र सिंग दहिया, (2011) 3 एस. सी. सी. 109]

10. कमीतकमी सांगायचे तर आक्षेपार्ह निर्णय अपूर्ण आहे. खालील दोन्ही न्यायालयांनी आरोपी प्रदीप कुमारच्या गुन्ह्याचा अंदाज लावणे हे पुराव्याच्या

अयोग्य आणि अपूर्ण मूल्यांकनावर आधारित आहे, ज्याचा परिणाम या न्यायालयाच्या विचारपूर्वक दृष्टिकोनातून न्यायाच्या उपहासात झाला आहे.

11. फिर्यादीचा खटला, जास्तीत जास्त, तीन परिस्थितींवर आधारित आहे (अ) आरोपी प्रदीप कुमारने पीडब्लू-1 आणि पीडब्लू-7 समोर दिलेले कथित कबुलीजबाब; (ब) प्रदीप कुमार आणि मृत व्यक्ती यांच्यात आधी वैर/तणाव; आणि (क) मृताच्या दुकानाच्या चाव्या आणि त्याच्या चलनी नोटा जप्त करणे जे आरोपीने मागितले होते.

12. खालील दोन्ही न्यायालयांनी अपीलकर्त्याने केलेल्या अतिरिक्त न्यायिक कबुलीजबाबाला सर्वोच्च महत्त्व आणि अवलंबित्व दिलेले असल्याने, सहदेवन विरुद्ध टी. एन. राज्य, (2012) 6 एस. सी. सी. 403 च्या प्रकरणात या न्यायालयाने अधोरेखित केलेल्या तत्वांची नोंद घेणे महत्त्वाचे आहे.

"16....

(1) न्यायालयाबाह्य कबुलीजबाब हा स्वतःच एक कमकुवत पुरावा आहे. न्यायालयाकडून त्याची अधिक काळजीपूर्वक आणि सावधगिरीने तपासणी केली गेली पाहिजे.

(2) ते स्वेच्छेने केले गेले पाहिजे आणि ते सत्य असले पाहिजे.

(3) यामुळे आत्मविश्वास निर्माण झाला पाहिजे.

(4) न्यायालयाबाह्य कबुलीजबाब अधिक विश्वासार्हता आणि पुरावा मूल्य प्राप्त करतो जर त्याला ठोस परिस्थितीच्या साखळीद्वारे समर्थित केले गेले आणि इतर फिर्यादी पुराव्यांद्वारे त्याची पुष्टी केली गेली.

(v) न्यायालयाबाह्य कबुलीजबाब हा दोषसिद्धीचा आधार होण्यासाठी, त्यात कोणत्याही भौतिक विसंगती आणि अंतर्निहित असंभवता नसाव्यात.

(vi) असे विधान मूलतः इतर कोणत्याही वस्तुस्थितीप्रमाणेच आणि कायदानुसार सिद्ध करावे लागेल.

13. वरील प्रत्येक परिस्थितीचा चर्चा करण्यापूर्वी आपण काही निर्विवाद तथ्ये नोंदवली पाहिजेत. (अ) मृत उमेश चौधरी पुत्र गजधर चौधरी यांचा मृत्यू, (ब) मृत व्यक्तीची ओळख, (क) चितरपूर गावातील डोडकी नाल्यातून मृत व्यक्तीचा मृतदेह सापडणे, (ड) पीडब्लू-14 ने केलेल्या मृतदेहाचे

शवविच्छेदन, ज्यात गळफास घेतल्यामुळे श्वास गुदमरून मृत्यू झाल्याची पुष्टी होते आणि (ई) मृत्यूचे कारण हत्येचे स्वरूप होते. शवविच्छेदनापूर्वीच्या विश्लेषणात मृताच्या मानेच्या पुढच्या भागावर कठीण आणि भोळ्या वस्तूमुळे झालेल्या अनेक ओरखडे दिसून येतात. हायॉइड हाड फ्रॅक्चर झाले होते, दोन्ही फुफ्फुसे आणि श्वासनलिकांच्या रिंग्जमध्ये गर्दी झाली होती.

14. पुढे जाऊन, फिर्यादी साक्षीदारांच्या साक्षीदारांची छाननी करताना आम्हाला आढळले की मनोरमा देवी (पीडब्ल्यू-11) हिचे प्रकरण आहे, मृत महिलेचे म्हणणे आहे की तिचा पती रात्री घरी परतला नसल्याचे आढळून आल्यानंतर तिचा मोठा मुलगा विनय कुमार (पीडब्ल्यू-12) याला दुकानाला भेट देण्यास आणि चौकशी करण्यास सांगितले. लवकरच तो परत आला आणि माहिती दिली

त्याच्या वडिलांचा मृतदेह डोडकी नाला येथे रस्त्याच्या कडेला जखमांच्या खुणा असलेल्या अवस्थेत पडला होता. संशयाच्या आधारे, मृताच्या वडिलांनी गजधर चौधरी (पीडब्लू-10) यांनी एफआयआर No.126/03 (Ex.P-6) दिनांक 2.10.2003 सह पोलिसात तक्रार दाखल केली.

15. लक्षणीय बाब म्हणजे, या वेळी, पीडब्लू-11 किंवा पीडब्लू-12 या दोघांनाही कोणत्याही व्यक्तीने हा गुन्हा केल्याचा संशय आला नव्हता.

16. गजधर चौधरी (पीडब्ल्यू-10) म्हणतो की त्यानेच मृताच्या मृत्यूची चौकशी केली आणि दुकानाचा मालक सिरोध (पीडब्ल्यू-6) याने त्याला सांगितल्याप्रमाणे, मृत व्यक्तीला शेवटी त्याने रात्री 8 वाजण्याच्या सुमारास दुकान बंद करताना पाहिले. आम्ही लक्षात घेतो की मृत व्यक्तीला त्याने शेवटी केव्हा पाहिले आणि गुन्ह्याची वेळ यात लक्षणीय अंतर आहे. तसेच तो आरोपींच्या सहवासात दिसला नाही. त्याच्या साक्षीत तो म्हणतो की आरोपी भैसा आणि प्रदीप कुमार यांनी उमेश चौधरीची हत्या केली परंतु नंतर ही वस्तुस्थिती "त्याच्या संशयावर" आधारित आहे कारण आरोपींनी दुकानाच्या संदर्भात "वैमनस्य" ठेवले होते. ठीक आहे, ते सर्व काही आहे आणि पुढील तपशीलांशिवाय.

17. लक्षणीय बाब म्हणजे, ही मर्यादित वस्तुस्थिती देखील तक्रारीत उघड केलेली नाही. तसेच या परिणामासाठी, त्याच्या साक्षीत भौतिक सुधारणा असल्याचे आपल्याला आढळते. त्याशिवाय, आम्हाला हा साक्षीदार विश्वासाह वाटत नाही किंवा त्याची साक्ष विश्वासाहतेस योग्य वाटत नाही. गावकऱ्यांपैकी कोणाकडूनही घटनेच्या कारणाची चौकशी करण्यात तो अपयशी ठरला. तो प्रत्यक्ष साक्षीदार नाही. तो असा साक्षीदारही नाही ज्याने अपीलकर्त्याला शेवटी मृत व्यक्तीसोबत पाहिले होते किंवा अपीलकर्ता

एकतर मृत व्यक्तीच्या दुकानाकडे किंवा घटनेच्या ठिकाणाकडे गेला होता, दोन्हीही दोन स्वतंत्र ठिकाणे आहेत. तथापि, महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे, "मृत आणि आरोपी यांच्यातील प्राणघातक घटनेपूर्वी कधीही भांडण झाले नाही" आणि त्याने "कोणत्याही भांडणाच्या संदर्भात कधीही कोणताही अहवाल प्रवेश केला नाही", असे त्याच्या निःसंशय कबुलीमध्ये, त्याच्या विधानाचे स्वतःहून खोटे असल्याचे प्रतिपादन करणे.18. याचाच परिणाम म्हणून, आम्ही सिरोदच्या (पीडब्लू-6) साक्षींची देखील नोंद घेऊ शकतो, ज्याने कोणत्याही परिस्थितीत न्यायालयात खटला चालवण्यास पाठिंबा दिलेला नाही.

19. जेव्हा आपण मृताचा मुलगा विनय कुमार (पीडब्ल्यू-12) याच्या साक्षीकडे येतो, तेव्हा तो स्पष्टपणे सांगतो की. "नंतर पोलीस कर्मचाऱ्यांनी मला सांगितले की आरोपींनी माझ्या वडिलांची हत्या केल्यानंतर त्यांना फेकून दिले आहे". आता हे त्याचे आजोबा गजधर चौधरी (पीडब्ल्यू-10) यांची साक्ष पूर्णपणे फेटाळते. त्याच परिणामांसाठी, ही राधिका (पीडब्लू-13) ची साक्ष आहे जी फक्त असे जोडते. "नंतर मी उमेशची हत्या झाली आहे हे जाणून घेण्यासाठी. मी गावकऱ्यांकडून ऐकले. लक्षणीय बाब म्हणजे, अपीलकर्त्याने मृत व्यक्तीची हत्या केल्याची माहिती तिच्या पतीने (पीडब्लू-

7) तिला दिली नव्हती, असे तिचे विधान तिच्या आधीच्या जबाबात नोंदवले गेले नाही, ज्याचा तिला सामना करावा लागला होता. पण सर्वात महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे तिचा पती स्वतः संशयित होता आणि ती ते बरोबर असल्याचे कबूल करते, "की पोलीस कर्मचाऱ्यांनी माझ्या पतीला मृताच्या हत्येच्या संदर्भात चौकशीसाठी नेले. पोलीस कर्मचाऱ्यांनी माझ्या पतीला एक दिवस ठेवले. मृत व्यक्ती आणि आरोपी यांच्यात तणाव होता, जो गुन्हेगारीचा हेतू होता, म्हणजेच पक्षांदरम्यान दुकानाचा वापर करण्याचा मुद्दा होता, अशा एका परिस्थितीला हे नाकारते.

20. पुढील परिस्थितीच्या संदर्भात, म्हणजे चाव्या आणि पैसा वसुली, हे आपल्या लक्षात येते, की आरोपींच्या कबुलीजबाबी विधानाव्यतिरिक्त कोणतेही स्वतंत्र पुष्टीकरण केलेले साहित्य नाही, जे देखील नोंदीत सिद्ध झालेले नाही. अन्यथा, चाव्या, चलनी नोटा आणि रक्ताने माखलेले कपडे रासायनिक विश्लेषणासाठी पाठवण्यात आले नव्हते. अपीलकर्त्याच्या कथित रक्ताने माखलेल्या कपड्यांची एफ. एस. एल. अहवालाची केवळ एक अप्रदर्शित प्रत आहे जी कोणीही सिद्ध केलेली नाही. तसेच, आरोपींनी दुकानाच्या चाव्या स्वतःकडे ठेवल्या होत्या हे सांगण्यासाठी कोणीही पुढे

आलेले नाही, कारण शेवटी, हे दुकान आरोपींचे होते असे फिर्यादीचे म्हणणे नाही.

21. पुराव्याचा आधार, म्हणजे अपीलकर्त्याचे अतिरिक्त न्यायिक कबुलीजबाब, भारतीय पुरावा कायदा, 1872 च्या कलम 27 द्वारे फटका बसण्याव्यतिरिक्त, आम्हाला असे आढळले आहे की रामकृपाल सोनी (पीडब्ल्यू-1) आणि गोपाल यादव (पीडब्ल्यू-7) यांनी त्याचे समर्थन केले नाही, जे स्वतः संशयित होते. तो हे मान्य करतो. "निरीक्षकाने मला आणि मृतदेह ठेवलेल्या ठिकाणी असलेल्या काही गावकऱ्यांना ताब्यात घेतले होते असे म्हणणे योग्य आहे". आणि. "आरोपी प्रदीपने दिलेले विधान मी 4 वाजण्यापूर्वी इतर कोणत्याही व्यक्तीला उघड केले नाही असे म्हणणे योग्य आहे". त्याच्या पत्नी राधिका (पीडब्ल्यू-13) हिने या विधानाचे समर्थन केल्याचे आम्हाला आधीच लक्षात आले आहे. आता, जर हा साक्षीदार स्वतः संशयित असेल, तर त्याची साक्ष निर्दोष किंवा दोषमुक्त असल्याचे म्हटले जाऊ शकत नाही. आणखी पुढे, पीडब्ल्यू-7 च्या साक्षीतून असे दिसून येते की साक्षीदाराने प्रामाणिकपणे साक्ष दिली नाही आणि फिर्यादी पक्षाने आणखी एक सिद्धांत मांडला आहे, कारण त्याच्या मते, घटनेनंतर लगेचच आरोपीने त्याच्यासोबत गुन्ह्याची कबुली दिली होती. ही पहिली आणि दुसरी ऑक्टोबर

2003 च्या दरम्यानची रात्र होती. पण नंतर, तो अशी वस्तुस्थिती कोणासमोर उघड करत नाही. तो सह-गावकरी आहे याची आपण फिर्यादीला आठवण करून देऊ शकतो. त्याची आवृत्ती देखील दिसत खोटे कारण तो कबूल करतो की घटनेच्या ठिकाणाहून आवाज आणि आवाज ऐकू येत होते आणि दुर्दैवी दिवशी त्याने काहीही ऐकले नाही. तो कबूल करतो की गुन्हेगारीच्या ठिकाणाजवळ रामसनेहीसह इतर व्यक्तींची घरे आहेत. त्याने नाव दिलेल्या सर्वासह कोणत्याही सह-गावकऱ्यांकडून सत्य जाणून घेण्यासाठी चौकशी करण्याची त्याने फिकीर केली नाही. आमच्या मते, हा साक्षीदार विश्वासाह आणि विश्वासाह असल्याचे म्हटले जाऊ शकत नाही आणि हे आम्ही या कारणासाठी म्हणतो, की त्याच्या साक्ष्यानुसार, त्याला दुसऱ्या दिवशी सकाळी 7.00-8.00 वाजता मृत व्यक्तीच्या मृत्यूची माहिती मिळाली आणि तरीही पोलीस पोहोचेपर्यंत तो गुन्ह्याच्या ठिकाणी गेला नाही, जो सकाळी 10.00 वाजता होता आणि त्यानंतरच संध्याकाळी 4.00 वाजता त्याचा जबाब नोंदवला गेला. मृत व्यक्तीच्या कुटुंबातील कोणत्याही सदस्याला, शेजाऱ्यांना किंवा पोलिसांना माहिती न देणे किंवा त्यांना न भेटणे याबाबतचे त्यांचे खंबीर मौन स्पष्ट करता येत नाही.

22. तपास अधिकारी, आय. टिकी (पीडब्लू-19) या फिर्यादी पक्षाच्या तारांकित साक्षीदाराशी व्यवहार करताना, आम्हाला त्याची साक्ष कोणत्याही विश्वासाहतेसाठी पूर्णपणे अयोग्य असल्याचे आढळते: अविश्वसनीय; आणि साक्षीदार अविश्वसनीय असल्याचे. मृत व्यक्ती आणि आरोपी यांच्यातील पूर्वीच्या कोणत्याही वैमनस्याबद्दल त्यांनी गजधर चौधरी (पीडब्लू-10) किंवा गोपाल यादव (पीडब्लू-7) यांचे निवेदन नोंदवले नाही या कारणास्तव आम्ही असे म्हणतो. गुन्हाच्या उत्पत्तीशी संबंधित पुरावे त्याने गोळा केले नाहीत.

3.10.2023 वर आरोपी प्रदीप कुमारला अटक करण्यामागचे कारणही तो सांगत नाही. असे असले तरी, त्यांनी साक्षीदारांची चौकशी केली नाही, ज्यांनी आमच्या मते, कदाचित घटनेच्या वास्तविक घटनेबद्दल काही प्रकाश टाकला असेल. तो कबूल करतो की रामसेवक, गोपाल आणि रश्रियार यांची घरे गुन्हेगारीच्या ठिकाणापासून 30 ते 70 मीटर अंतरावर आहेत. तरीही, त्यांनी त्यापैकी कोणाचीही तपासणी केली नाही. असे का? कोणतेही स्पष्टीकरण पुढे येत नाही. महत्त्वाचे म्हणजे, तो कबूल करतो की, "तपासात कोणताही थेट पुरावा नसल्याचा निष्कर्ष निघाला" जो गुन्हाची वेळ आणि पद्धत दर्शवितो. आरोपींकडून जप्त केलेल्या चाव्या संबंध काही कागदपत्रे तयार केल्याची कबुली तो देतो, मात्र त्याच्या दिनचर्येत अशी कोणतीही

वस्तुस्थिती नोंदवली जात नाही. खरे तर, त्यांनी तयार केलेल्या पंचनाम्यात अशी वस्तुस्थिती नोंदवलेली आढळत नाही. तपास अधिकाऱ्याने (पीडब्लू-19) सहआरोपी भैंसाच्या गुन्ह्यावर पोहोचण्याचा आधार त्याच्या जबाबात नाही. खरे तर, त्याने भैंसाने कोणताही गुन्हा केल्याचा संशयही व्यक्त केला नाही. तपास अधिकाऱ्यासाठी (पीडब्लू-19) अपीलकर्त्याला गुन्हा केल्याबद्दल अटक करण्याचा एकमेव आधार म्हणजे त्याची अतिरिक्त न्यायालयीन कबुलीजबाब (उदा. पी. 11) जे आमच्या मते, स्वीकारार्ह असण्याव्यतिरिक्त, काही उपयोगाचे नाही कारण यामुळे कोणत्याही नवीन वस्तुस्थितीची पुनर्प्राप्ती झाली नाही-मग ते अ चे स्थान असो. किराणा दुकान; आरोपी आणि मृत यांच्यात प्रचलित तणाव; डोडकी नाल्याजवळ मृत व्यक्तीचा मृतदेह सापडणे: ही सर्व तथ्ये पोलिसांना आधीपासून ज्ञात होती आणि पैसा आणि की चेनच्या वसुलीचा विचार करता आम्ही आधीच या विषयावर चर्चा केली आहे.

23. मृतदेह शवविच्छेदनासाठी पाठवण्याव्यतिरिक्त, तपास अधिकारी (पीडब्लू-19) त्याने गुन्ह्याच्या ठिकाणी कोणता तपास केला हे सांगत नाही. केवळ या व्यक्तीने तपास केला आणि तो इतर कोणत्याही गुन्ह्यात गुंतलेला नव्हता किंवा त्याला इतर तातडीच्या कामात भाग घ्यावा लागला, परिणामी

त्याला विलंब झाला, हे फिर्यादी पक्षाचे प्रकरण आहे. प्रथम माहिती अहवालाच्या (Ex.P-6) अभ्यासातून गजधर चौधरीने (पीडब्लू-10) आरोपी प्रदीप कुमारचे नाव गुन्ह्यातील संशयित म्हणून उघड केल्याचे उघड होते. असा अहवाल वेळेवर दाखल करण्यात आला की नाही, याबाबतच शंका आहे. याशिवाय जर तपास अधिकारी (पीडब्लू-19) स्वतः संशयिताबद्दल जागरूक असेल तर त्याला ताबडतोब ताब्यात घेण्यापासून किंवा त्याची चौकशी करण्यापासून कशामुळे रोखले गेले. खरे तर, इतर व्यक्तींना संशयित म्हणून ताब्यात घेण्यात आल्याचे नोंदीत आले आहे. केलेला तपास पूर्णपणे संदिग्ध आहे आणि निष्काळजीपणे केला गेला आहे. या पार्श्वभूमीवर असे म्हणता येणार नाही की फिर्यादी साक्षीदारांनी, अधिक विशेषतः (पीडब्लू-19), (पीडब्लू-10) आणि (पीडब्लू-7) सत्य सांगितले आहे.

24. हे लक्षात घेणे महत्वाचे आहे की, ज्या प्रकरणांमध्ये परिस्थितीजन्य पुराव्यावर मोठ्या प्रमाणात अवलंबून राहणे शक्य आहे अशा प्रकरणांमध्ये फौजदारी न्यायाच्या प्रशासनातील मूलभूत तत्त्वे अशी आहेत की, जिथे दोन मते शक्य आहेत, एक आरोपीच्या अपराधाकडे आणि दुसरी त्याच्या निर्दोषतेकडे, ती जी आरोपीला अनुकूल आहे ती स्वीकारली गेली पाहिजे.

[कालीराम विरुद्ध एच. पी. राज्य (1973) 2 विरुद्ध सी. सी. 808].

25. सध्याच्या प्रकरणात, आम्ही असे म्हणतो की आमच्यासमोर असलेली परिस्थिती, एकत्रितपणे पाहिल्यास, केवळ एकच गृहीतक निश्चितपणे स्थापित होत नाही, की आरोपी प्रदीप कुमार हा दोषी आहे. जोपर्यंत त्याचा गुन्हा त्याच्या विरोधातील सर्व वाजवी शंकांच्या पलीकडे सिद्ध होत नाही तोपर्यंत निर्दोषतेची धारणा आरोपीच्या बाजूने राहते. [बाबू विरुद्ध राज्य केरळ, (2010) 9 एस. सी. सी. 189]. आपल्या कायद्याच्या जाळ्यातून चालणारी वाजवी संशयाच्या पलीकडे असलेली प्रेमळ तत्त्वे किंवा पुराव्याचे सोनेरी धागे खालच्या न्यायालयांनी केलेल्या विकृतीच्या मार्गाने ताणले जाऊ नयेत.

26. सध्याच्या प्रकरणात, आम्हाला परिस्थितीची साखळी पूर्णपणे स्थापित झालेली आढळत नाही किंवा केवळ आरोपींचाच गुन्हा सिद्ध करण्यासाठी केलेला आढळत नाही, जे वाजवीपेक्षा खूपच कमी आहे शंका येते. शरद बर्डहिचंद सारडा विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य, (1984) 4 एस. सी. सी. 116 या महत्त्वाच्या खटल्यातील परिस्थितीजन्य पुराव्याच्या भोवती फिरणाऱ्या खटल्यात आरोपीला दोषी ठरवण्यापूर्वी आवश्यक अटी पूर्ण करणे आवश्यक आहे, असे या न्यायालयाने म्हटले आहे.

"153. या निर्णयाचे सर्वोच्च विश्लेषण केल्यास असे दिसून येईल की आरोपीविरुद्धचा खटला पूर्णपणे स्थापित असल्याचे सांगण्यापूर्वी खालील अटी पूर्ण करणे आवश्यक आहे:

(1) ज्या परिस्थितीतून अपराधीपणाचा निष्कर्ष काढायचा आहे ते पूर्णपणे स्थापित केले गेले पाहिजे.

येथे हे लक्षात घेतले जाऊ शकते की या न्यायालयाने असे सूचित केले आहे की संबंधित परिस्थिती "असणे आवश्यक आहे किंवा पाहिजे" आणि "स्थापित केली जाऊ शकत नाही". या न्यायालयाने शिवाजी साहेबराव बोबडे विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य [(1973) 2 एस. सी. सी. 793:1973 एस. सी. सी. (सी. आर. आय.) 1033:1973 सी. आर. एल. एल. एल. जे. 1783] या खटल्यात, जेथे निरीक्षणे करण्यात आली होती, 'सिद्ध केले जाऊ शकते' आणि 'सिद्ध केलेच पाहिजे किंवा केलेच पाहिजे' यात केवळ व्याकरणात्मक नाही तर कायदेशीर फरक आहे: [एस. सी. सी. परिच्छेद 19, पृष्ठ 807: एस. सी. सी. (सी. आर. आय.) पृष्ठ 1047]

"निश्चितच, हे एक प्राथमिक तत्त्व आहे की न्यायालय दोषी ठरवण्यापूर्वी आरोपी केवळ दोषी असणे आवश्यक नाही आणि 'असू शकते' आणि 'असणे आवश्यक आहे' यामधील मानसिक अंतर लांब आहे आणि काही निष्कर्षांपासून अस्पष्ट अंदाजांना विभाजित करते".

(2) अशा प्रकारे स्थापित केलेली तथ्ये केवळ आरोपींच्या अपराधाच्या गृहीतकांशी सुसंगत असली पाहिजेत, म्हणजे, आरोपी दोषी असल्याखेरीज इतर कोणत्याही गृहीतकावर ती स्पष्ट करण्यायोग्य नसावीत.

(3) परिस्थिती निर्णायक स्वरूपाची आणि प्रवृत्तीची असली पाहिजे.

(4) त्यांनी सिद्ध केले जाणारे गृहीतक वगळता प्रत्येक संभाव्य गृहीतक वगळले पाहिजे आणि

(5) आरोपींच्या निर्दोषतेशी सुसंगत निष्कर्षासाठी कोणताही वाजवी आधार सोडू नये म्हणून पुराव्यांची एक साखळी इतकी पूर्ण असणे आवश्यक आहे आणि हे दर्शविणे

आवश्यक आहे की सर्व मानवी संभाव्यतेनुसार हे कृत्य
आरोपींनी केले असावे.

27. सामान्यतः, आम्ही खालील न्यायालयांच्या तथ्यांच्या समवर्ती
निष्कर्षांमध्ये हस्तक्षेप करत नाही. आम्ही केवळ अपवादात्मक प्रकरणांमध्ये
किंवा जेथे भयंकर परिस्थिती आणि गुन्हेगारी न्यायशास्त्राच्या सुस्थापित
तत्त्वांकडे दुर्लक्ष करून मोठ्या चुका केल्या जातात, ज्यामुळे न्यायाचा
अपव्यय होतो. त्यामुळे रामफुपाला रेड्डी विरुद्ध आंध्र प्रदेश राज्य, (1970) 3
एस. सी. सी. 474, बालक राम विरुद्ध उत्तर प्रदेश राज्य, (1975) 3 एस.
सी. सी. 219 आणि भोगिनभाई हिरजिभाई विरुद्ध गुजरात राज्य, (1983) 3
एस. सी. सी. 217 मध्ये नमूद केलेल्या तत्त्वांच्या दृष्टीने असे निष्कर्ष दुरुस्त
करणे हे आपले परम कर्तव्य ठरते.

28. निष्कर्ष काढण्यासाठी, आम्ही असे नमूद करतो की खालील दोन्ही
न्यायालयांनी, भा .द.वी. च्या 201/34 सह वाचलेल्या कलम 302/34
अंतर्गत आरोप असलेल्या, अपीलकर्त्याला गुन्हा केल्याबद्दल दोषी ठरवण्यात
चूक केली. म्हणून आम्ही एल. डी. ने दिलेल्या 28.08.2004 तारखेच्या
निकालात आलेल्या अपराधीपणाचे आणि शिक्षेचे निष्कर्ष बाजूला ठेवतो.
त्यानंतर उच्च न्यायालयाने 2004 च्या सी. आर. ए. 940 मधील 'भैंसा

@नंदलाल' आणि 'अन्न. विरुद्ध छत्तीसगड राज्य' या शीर्षकाच्या
21/07/2017 या तारखेच्या निकालात पुष्टी केली.

29. अपील मंजूर केले आणि अपीलकर्ता त्याच्यावर लावलेल्या सर्व
आरोपांमधून निर्दोष मुक्त होतो.

आम्ही अपीलकर्ता प्रदीप कुमारला इतर कोणत्याही प्रकरणात आवश्यक
नसल्यास त्वरित सोडण्याचे निर्देश देत आहोत.

अंकित ज्ञान अपील मंजूर केले.

(सहाय्यक: आरश चौधरी, एलसीआरए)

अस्वीकरण

या न्यायनिर्याच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा
पक्षकारास त्याच्या / तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच
मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता
येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि

कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या
निष्पादन आणि अमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.